

Johan L. Tønnesson

LNUs sakprosa-kanon for retten – ideer til bruk

(Appendiks til artikkelen «Sakprosa for retten!»
i *Sakprosa i skolen.*)

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
1 Ludvig Holberg: innledning til biografene om Zenobia og Katarina den første. 1739. Essay	Manglende logikk i resonnementet.	Inkonsekvens: Vil ikke gi kvinnen rett, selv om alt peker på det motsatte.	Nødvendig. Pga. sensur + holbergsk ironi.	Sensur praksis. Holbergs forfatter-skap (jf. Sivertsens og Sejersteds kapitler).	Frikjennes og hylles.	Skulle man «ligesaagodt liges-tille Dyr og Plan-ter?»	Det moderne pro-sjektet. Kjønn.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
2 Gerhard Schøning: <i>Norges Riiges Historie</i> (utdrag) 1771–73. Historie, fagtekst	Tidlig rasisme.	Kjempers fødeland var ment som en lystig metafor, men Schøning lager pseudoviten-skap av det.	Aktor er historie-løs.	Samtidige forestil-linger om bl.a. Svea og Göta som germanske urfe-dre osv.	Dømmes: Gjorde nordmenn over-modige.	Rasehygienisk ver-sjon av «For Norge Kjempers fødeland».	Nasjonsbygging. Forestillinger om det norske.
3 Grunnloven i utdrag, Del A: §§ 1–2, Del B: §§ 3–10, Del C: §§ 50–53, Del E: § 93, § 100, § 108 1814. Lovtekst	Liksom-demo-kрати.	Liksom-demokrati som i Athen, jf. Folket i § 49 og Stemmeberetti-gede i § 50.	Aktor er igjen histo-rieløs. Unik euro-peisk konstitusjon i 1814!	Andre konstitusjo-ner. (Aktualisering: Odelstingets avskaffelse nå, jf. § 76, ytringsfrihet § 100, Dørums husinkvisisjonslov vs. § 102).	Frikjennes og hyl-les.	Collage av de mest komiske formulerin-ger.	Det moderne pro-sjektet. Nasjonsbygging.
4 Ivar Aasen: «Om vort skriftsprog» 1836 (publ. 1909). Artikkel	Nynorskting.	Han valgte en stra-tegi som ga permanent split-telse. Lurte det inn som frivillig, jf. slut-ten.	Tvert imot, vi har geniet Aasen å takke for langt mer enn dagens nynorsk. Uten ham hadde bokmålet vært langt dan-skere og talespråk-et mer nomert!	Språkhistorie.	Frikjennes og hyl-les.	Spynorsk.	Kulturmøter: Språk-historie. Nasjonsbygging.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
5 Henrik Wergeland: Kjærlighets- brev til Amalie Bekkevold 5. august 1838 (utdrag). Brev	Mental tilstand.	Mannen er overspent.	Aktor er innsnevret, dette er skjønt!	Brevsjangeren fram mot tekstmelding, MSN, Facebook, Twitter og ...	Lett overspent, hele perioden.	Overspillende deklamasjon av hva som helst i teksten.	Kjærlighet og kjønnsroller.
6 Camilla Collett: «Strikketøis-betragtninger» 1842. Artikkel	Selv Motsigelse.	Ifølge Collett var alt bedre i Norge før, mens den norske nasjonen er primitiv og uraffinert i europeisk målestokk.	Utelukker ikke hverandre. Danskorientert aristokrati i tilbakegang.	Samtidens reaksjoner på Collett-teksten.	Dømmes etter tiltalen, men for øvrig en storartet tekst!	Opera-parodi med Camilla og de kjedelige zombie-mennene i hovedrollen.	Kjærlighet og kjønnsroller. Kultur møter, konstruksjon av det norske.
7 Eilert Sundt: <i>Beretning om Fante- eller Lands-trygerfolket i Norge</i> (utdrag) 1850. Samfunnsvitenskap, fagtekst	Legitimering av etnisk rensning.	Vitenskapelig ferniss over en ensidig og systematisk fordømmelse av en hel folkegruppe i Norge.	Må ikke leses anakronistisk. Allmenn norsk enighet om at fantevesenet var noe fanteri til ganske nylig. Her gjør dessuten aktor mye ut av lite. Folkelivsgranskeren Sundt er selve grunnleggeren av norsk samfunnsvitenskap!	Sundtbiografi. Nye tekster om De reisendes historie. Jf. Ragnhild Schlüters bok <i>De reisende. En norsk minoritets historie og kultur</i> (1993).	Dømmes. Sundt på sitt verste.	Denne taterhateren har gitt navn til Norges største samfunnsvitenskapelige fakultetsbygg!	Kultur møter. Minoritetsspråk i Norge.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
8 Aasmund Olavsson Vinje: Ferdaminni frå sumaren 1860 (utdrag) 1861. Reiseskildring	Forsvar av tvangsarbeid.	Humanistisk fermiss over forakt mot fattigfolk.	Vinjes ærend er å gi velferd og økt verdighet til fattigfolk.	Tekster om sosialpolitisk lovgivning og praksis i perioden.	Frikjennes. Verken da eller nå galt å forlange at arbeidsføre skal arbeide.	Rettsaken dreide seg om en bagatell i et storartet reiseessay.	Kulturmøter. Det moderne prosjektet.
9 Peter Christen Asbjørnsen «Darwins nye skabningslære» 1861. Populærvitenskapelig artikkel	Guddommens fravær i livsanskuelsen.	Ved å etterplapre Darwin ukritisk fornekter Asbjørnsen Guds styrende hånd.	Dette er en naturvitenskapelig, ikke en teologisk tekst.	Samtidig og nåtidig debatt om darwinisme (jf. anti-Darwin-lenkesamlingen på nettsiden til «View from the Right». http://www.amnaction.com/vfr/archives/010323.html).	Dømmes. Asbjørnsen har lagt grunnen for en religiøs tro på vitenskapen.	Deklamerer Bibelsens skapelsesberetning. «Er det dette tøvet den (van)ærede rett tror på?»	Argumentasjon. Det moderne prosjektet.
10 Arne Garborg: «Eit og annat um Kristendomsstriden vaar («Avstengjingstanken») 1878. Artikkel	Gudløshet i praksis.	Forfatteren bruker på en frekk måte kristendommen som brekkstang for fritenkeri.	Forfatteren vil bare insistere på full trosfrihet.	Tekster fra konservative teologer på Garborgs tid. F.eks. fra I.C. Heuchs Mod strømmen (finnes på bokhylla.no).	Dømmes. Forfatterens insistering på den frie tanken er nettopp gudløst fritenkeri i kristen innpakning.	Her er saa underligt. Jeg tror jeg er havnet i feil rettssal. Unnskyld, er vi i Teheran?	Det moderne prosjektet.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
11 Knut Hamsun: «Fra det ubevisste sjeleliv» 1890. Artikkel/manifest	Manipulasjon.	Her, som i sitt siste skrift, luller dikteren leseren inn i en mystisk og antirasjonell stemning som undergraver reell debatt.	Dikteren Hamsun utformer et litterært program gjennom noe som er nær et prosadikt. Mindre manipulerende kan man ikke bli.	Aktors vitne: Det løgnaktige i Paa gjengrodd stier. Forsvarervitne: Dokumenter fra tekstens virkningshistorie.	Frikjennes. En ærlig tekst hvor en stor dikter anerkjenner og ærer det uforklarlige.	Hamsun burde vært på Alternativmessen 100 år seinere. Der kan man kjøpe seg innbilte lyder av vingeslag og benpipebønner til nedsatt pris.	Modernisme i litteraturen.
12 Arbeiderpartiets program (utdrag) 1891. Partiprogram	Kollektivistisk tvang.	I punkt VIII avslører den totalitære kommunismen seg blant tilforlætelige velferdsforslag: Det offentlige skal oppdra barna når foreldrene ikke «kan eller vil opdrage dem i overensstemmelse med tidens krav».	Den aktuelle paragrafen gjelder vern mot barnemishandling. De såkalt «tilforlætelige» forslagene var uhyre radikale i sin tid.	Forsvar: Tekster omkring skole og barnekår på slutten av 1800-tallet i Norge.	Dømmes. Programpunktet er slik formulert at det er rimelig å tolke det slik aktor gjør.	Denne retten begår urett. Programmet tar barnas parti, kvinnernes parti, de fattiges parti. Det blir selvsagt for sterkt for silkerampe med dommerkappe, selv i 2010.	Det moderne prosjektet.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
13 Katti Anker Møller: «Moterskaps frigjørelse» 1915. Tale	Manglende respekt for ufødt liv.	I talen framføres en lang rekke argumenter for forsvar av kvinnen, men det vises ingen respekt for fosterets menneskeverd.	Taleren uttrykker tvert imot harme over at mannen straffet kan drepe fosteret med syfilissmitte m.m., og understreker at fosterfordrivelse er «en legemsfornærmelse som forråder, det er en styg og forkastelig ting».	Aktorvitne: Undsets tekster «Begrepsforvirring» og «Ytterligere begrepsforvirring» fra 1919.	Frikjennes. Tiltalen bygger på en tendensiøs lesning av teksten.	Historien har vist at det ikke var moderskapet som ble dyrket da kvinnene fikk selvbestemt abort og p-piller. Det var Tårnfrids fødsel.	Kjærlighet og kjønnsroller.
14 Karl Evang: «Onani» (utdrag) 1932. Artikkel i <i>Populært tidsskrift for seksuell opplysning</i>	Eksklusjon av homofile. Nye fordommer mot voksne onani.	1 Kjønsdrift er i den «opplyste» Evangs tekst kun noe som eksisterer mellom to av motsatt kjønn. 2 Gang på gang skildres onani som et overgangsfenomen fra barn til voksen.	En ahistorisk kritikk. Den vanlige oppfatningen i 1932 var at onani var syndig og sterkt skadelig. Å kritisere Evang for å ikke gå enda lenger er bare dumt og trist.	Forsvarervitne: Antionani-propaganda helt fram til i dag som understreker det sterkt radikale i Evangs tekst. Jf. Science-Blog: http://www.science-blog.com/cms/frequent-sex-and-masturbation-20s-and-30s-linked-higher-prostate-cancer-risk-18343.html .	Frikjennes. Pioneren Evang har troelig reddet mange menneskers liv og helse ved å dempe onanifrykten.	«Onani er her en nødhjelp, en ikke fullverdig erstatning», sier doktor Evang. Pioneren. Da er han kanskje ikke så langt unna Hallesbys helvete som vi tror.	Kjærlighet og kjønnsroller. Modernitet.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
15 Arnulf Øverland: «Kristendommen – den tiende lan-deplage» 1933. Foredrag	Innslag av rasisme og homofobi.	1 Øverland allierer seg med rasehygienens far, Galton, som skal ha hevdet at kjetterprosessene gjorde at den spanske befolkningen degenerte til uvitenhet og lav intelligens 2 Øverlands påstand om at kirkefedrenes «avsky for kvinner» er et «homoseksuelt karaktertrekk» som representerer en giftig seksualangst og er krenkende mot homofile.	1 Øverland bruker Galton bare som en humoristisk inngang til sitt poeng om kristendommens kulturnedbrytende kraft. 2 Øverland kan ikke dømmes på bakgrunn av dagens liberale holdning til homoseksualitet.	Aktors vitne: Ekstreme tekster av Galton Forsvarers vitne: Norsk lovgivning om homoseksualitet, tekster om norsk homohistorie.	Frikjennes på begge punkter. Heller ikke Øverland kan dømmes fordi han ikke var på høyde med det politisk korrekte i 2010.	Dette var året da Hitler kom til makten. Mot Dag-miljøet, som stod Øverland nær, bejublet rasehygiene og tvangssterilisering og var homofobe så det holder. Det skal vi selvsagt ikke fordømme dem for, selvsagt må vi heller ikke fordømme Hitlers gasskamre, de tilhører jo en helt annen tid. Kyss meg bæk!	

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
<p>16. Lise Lindbæk: «Jarama» 1938. Dokumentarisk krigsreportasje</p>	<p>Demonisering av fienden</p>	<p>Lindbæks skildring av lettelsen ved å ødelegge «en fascistisk tank» (selsagt med mann og mus) fordi man da ikke var «vergeløst utlevert til bestene lenger», er usmakelig, uansett om man har sympatien hos Franco eller Republikken.</p>	<p>Krig er krig. Lindbæk var selv i fronten. Å demonisere fienden er helt nødvendig for å holde moralen oppe i enhver væpnet konflikt.</p>	<p>Aktors vitne: Tekster om den spanske borgerkrigens grusomheter. Forsvarervitnet: Utdrag fra Klokkene ringer for deg, for eksempel kapittel 3, hvor geriljaens samhold presenteres på en medrivende måte.</p>	<p>Dømmes. Lindbæk er på dette punkt et negativt forbilde for alle krigskorrespondenter.</p>	<p>Alltid dette med «partene». Israel og Palestina er «partene». Nazi-Tyskland og Storbritannia var «partene». Satan og Gud er «partene». La oss ikke være partiske i noen av disse tilfellene. Leve den norske fascistdomstolen!</p>	<p>Kultur møter. Kulturkonflikt.</p>
<p>17 Åse Gruda Skard: «Oppsedding til menneskevryrdnad». Foredrag holdt i Norsk Forening mot Rasehat 1938, trykt i Norsk pedagogisk tidsskrift samme år. Foredrag/tidsskriftartikkel</p>	<p>Tvilsom påstand om at sosialismen skal redde barna.</p>	<p>Så lenge den vanlige mann blir utnyttet, så lenge idealet er å arbeide seg opp på bekostning av andre, vil foreldre ta uretten igjen overfor barna, hevder Skard. Dette er en usmakelig sammenblanding av politikk og den barnepsykologien som Skard ellers var kjent for.</p>	<p>Skard har her et meget godt poeng, like aktuelt i vår tid. Konkurransesamfunnet dreper.</p>	<p>Forsvarers vitne: Tekster om konkurranse, mobbing og vold blant barn i dag.</p>	<p>Dømmes. Det foreligger ingen dokumentasjon på at barn har blitt lykkeligere i land hvor man har forsøkt å etablere sosialisme, tvert imot.</p>	<p>Leve den norske klassesdomstolen!</p>	<p>Det moderne prosjektet.</p>

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
18 Halldis Neegård Østbye: «Jødernes krig» (utdrag fra <i>Jødeproblemet – og dets løsning</i> (3. utg.) (opr. utgitt under pseudonymet Irene Sverd) 1943. Kapittel fra bok	Avslører støtte til jødeutryddelse.	Pogromer kan ikke bli en løsning på jødeproblemet. Men «det kan bli løsningen i enkelte stater hvor jødene har satt seg så fast at de utpinte folk ikke makter å frigjøre seg på annen måte.» Dette viser hykleriet i NS-ernes påståtte uvitenhet om Holocaust.	Tvert imot, selv om vi i dag ikke vil godta det antisemittiske premisset, går forfatteren uttrykkelig inn for en humanistisk løsning hvor jødene får sin egen stat hvor de kan foredles som mennesker.	Tekster hvor norske nasjonalistiske bedryr sin uvitenhet om den tyske jødeutryddelsen.	Frikjennes. Teksten omtaler bare pogromer som en nødløsning, og anbefaler aktivt en egen jødisk stat, som som kjent også ble verdenssamfunnets løsning få år senere.	Er dette en norsk retts avgjørelse? Ser den ikke det avskyelige i teksten? «Humanistisk løsning»? Jeg begynner å skjønne det israelske lederskaps syn på Norge som antisemittisk.	Kultur møter og kulturkonflikt.
19 Ole Hallesby: «Omvend deg – nå» («Helvetestalen») 1953. Radiotale	Umoralsk oppfordring til mental utkopling.	Hallesbys sammenlikning mellom en blindtarmoperasjon og en øyeblikkelig omvendelse er en oppfordring til å legge hodet under armen.	En religiøs omvendelse er ingen intellektuell prosess. Hallesby snakker bare ærlig om hva alle predikanter mener.	Tekster fra Hallesby –Schjelderup-debatten. Tekster som forsvaret Hallesby, jf. Erik Høiby: «Professor Hallesbys radiopreken i ettertid» http://www.shafan.dk/bibelskro-artikler/03-04-12.html .	Frikjennes. Det ligger intet umoralsk i oppfordring til ydmykt å omvende seg til kristendom.	Jeg vil spille av denne radiotalen. Døm selv om det Øverland kalte et galehus. «Helvetestalen» fra 1953 finnes her: http://www1.nrk.no/nett-tv/klipp/226556 .	Kulturkonflikt.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
20 Georg Johannesen: «Vi går ikke i fakkeltog for Albert Schweitzer» 1954. Opprop	Klassisk kynisme.	Å nekte å hylle humanisten og nobelprisvinneren Schweitzer fordi han ikke følger ens eget politiske program, er arisokratisk kynisme.	De unge studentene var i sin fulle rett når de midt i den kalde krigen i Nato-Norge etterlyste et gjennomgripende fredensgjement.	Tekster som illustrerer det politiske klimaet tidlig på 1950-tallet.	Frikjennes. Dette var en berettiget meningsytring – fra et forsvinnende lite mindretall.	Jeg vil ikke gi penger til tiggeren fordi det ikke løser fattigdomsproblemet. Jeg gir ikke penger til krigsofrene fordi det ikke stopper nye kriger. Jeg beholder mine penger og melder meg inn i et kommunistisk parti og lærer meg alle ordene.	Det moderne prosjektet. Kulturkonflikt.
21 Tarjei Vesaas: «Ved tunnel-gapet» 1958. Artikkel	Skremmende skjebnetro.	Vesaas velger i Teknisk ukeblad å hylle vannkraftutbygging ved å skrive: «Maskinalderen er her, og let seg ikkje stanse, går tvert imot vidare med svimrande fart.»	Dette er bare ett av mange poenger i et sammensatt resonnement. Men samtidig er poenget godt, Vesaas hadde rett.	Tekster som viser at noen reell naturvernpolitikk ennå ikke hadde vokst fram i 1958.	Frikjennes. Utsagnet er like sant i dag. Det kan ikke være mer moralsk å være maskinstormer enn å registrere utviklingen.	Sitater fra Arne Næss' dypøkologi. Jf. Næss og Haukeland: <i>Dyp glede: med Arne Næss inn i dypøkologien</i> (2008).	Det moderne prosjektet. Kulturkonflikt.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
22 Peter Wessel Zapffe: «Grue Kirkes Brand». (Radiokåseri 26.05.1972 til minne om 150-årsdagen for kirkebrannen i Grue) 1972. Radiokåseri	Halvt skjult hets mot kristendommen.	Koplingen mellom prestens skriftutlegning og katastrofebrannen er spekulativ og sjofel.	Aktors lesning av kåseriet er som fandens lesning av Bibelen.	Aktors vitne: Utdrag av Zapffes roman <i>Lyksalig pinsefest</i> mer uttrykkelig kristendomskritikk enn i radiotalen.	Dømmes. Ikke for hets, men for en sårende form for kristendomskritikk.	Viser fram selvlagde tegninger av Gud som gris og Jesus som selvmordsbomber.	Kulturkonflikt.
23 Einar Økland: «Ny vurdering av bilbeltet». (Epistel skrevet for NRK, senere trykt i Hugesunds avis 13.6.1979.) 1979 Epistel/avistekst	Uansvarlig motstand mot trafikksikkerhetstiltak.	Økland kan gjennom sin kyniske argumentasjon oppmuntre dem som mener det er overflødig å bruke bilbelte.	Ironi, aktor, ironi!	Aktors vitne: Vitnesbyrd fra bilbelte debatten på 1970-tallet.	Dømmes. Kan-skje er Økland ironisk, men folket skjønner ikke ironi.	Hvem er «folket»? Mentalt døvblinde moralister i lomma på bilindustrien?	Det moderne prosjektet. Kulturkonflikt.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
24 Lars Roar Langslet: «NRK og fremtiden». (Tale, senere trykt i NRKs tidsskrift Omkring NRK.) 1982. Tale/tidsskrifttekst	Skjebnetro som våpen for liberalistisk frislipp.	Når Langslet skriver at «Utviklingen går til tider raskere enn de fleste av os mentalt er innstilt på», er det et skalleskjul for den liberaliseringspolitikken som skulle lede til Big Brother, konstant TV-reklame og en infantilisering man skulle tro at filosofen og katolikken Langslet var motstander av.	Langslet hadde rett. Langslet gjorde rett. Vil aktor ha NRK-monopolet og svart-hvitt-fjernsynet tilbake? Sitatet er dessuten bare del av en lang og elegant argumentasjon.	Tekster som sammenholder Langslets visjoner med dagens medievirkelighet.	Frikjennes. Heller ikke på medieområdet kan retten ta standpunkt for maskinstorming.	Ræpp: Kniven er kommet for å, børsa er kommet for å, tanksen er kommet for å, gasskammer kommet for å, Guantanamo, kommet for å, tv'n og fanden og oldemora, kommet for å, som booken sa, det er lov å værre bli', kommet for å bli ...	Argumentasjon.
25 Gro Harlem Brundtland mfl.: <i>Vår felles framtid</i> (utdrag fra 1. kapittel) 1987. Rapport	Undergravende hovedslagord.	Begrepet «bærekraftig utvikling» («sustainable development») var et svik mot verdens miljø.	Tvert imot førte begrepet miljømessig bærekraft inn i den økonomiske politikken.	Tekster som forteller om miljøbevegelsens omfavnelse av Brundtland-kommisjonen.	Dømmes. Begrepet har vært en lynavleder for en ustyrlig økonomisk vekst, ikke minst i Kina.	Dommeren som Bellona-aktivist. Dette begynner å swinge.	Modernitet.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
26 Generell del av lære- planen. 1994 Offentlig «Det skapende menneske»-dokument	Den ideale fordring som instruks.	Når Gudmund Hernes' søndagspreken blir til læreplan, tilsløres skolens problemer.	Tvert imot. Dette er en stort tenkt tekst som kan inspirere alle, også de som kjeder seg i skolen.	Aktors vitne: Tekster om frafall fra videregående skole.	Dømmes. En læreplan skal være en plan for læring, ikke en visjonær tekst.	Typisk at denne kule teksten blir fordømt. Å tenke stort i pottitlandet har alltid vært mistenkelig.	Modernitet. Kulturmøter.
27 Toril Moi: «Innledning». <i>Simone de Beauvoir en intellektuell kvinne blir til</i> 1995. Biografi	Høy på pæra.	Toril Moi gjør sitt beste for at leserne skal skjønne hvilken ære det er at hun har skrevet på norsk.	Aktors anklage er denne gang ingen anklage, mer en anerkjennelse: Toril Moi er stor i utlandet, og det er storartet at hun henvender seg så elskverdig til norske lesere.	Tekster som forteller om Toril Moises meritter.	Saken henlegges på grunn av bevisets stilling.	Siterer på stavanger-sk: «Takket være Kjell, som leverte et flott råut- kast (...) fikk jeg endelig tro på at det tross alt en gang ville bli en norsk bok av dette også.»	Kulturmøter. Konstruksjonen av det norske.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
28 Øystein Rottem: «Utspekulert naivisme». Dagbladet 29.10.1996. Bokanmeldelse	Naiv litteraturkritikk.	Rottem har blitt smittet av sitt objekt: «Alvorsmenn må gjerne ta meg i skole», sier han etter å ha levert en anmeldelse som kunne stått som reklametekst i en bokklubb-brosjyre.	En litteraturkritiker må ha lov til å vise begeistring.	Andre kritikker av Naiv super, for eksempel Eivind Tjønneland som sier at Loe mål- bærer en form for masochisme, og at «hovedpersonen regrederer til barnets nivå og leker tåpe- lige internett-leker» (i artikkelen «Kultur radikalismens fjerde fase» fra 1999)	Dømmes. Dommeren vedkjenner seg å være en alvorsmann.	Deklamerer på trøndersk: «Med lekende letthet turnerer han tilværelsens tyngde.»	Modernisme.
29 Truls Dæhli: «Århundrets fotballprestasjon». VG 24.06.1998. Sportsreportasje	Pinlig påstand om mindreverds-kompleks.	Avslutningen «Nå er det ingen som ler av Norge» røper en barnslig nasjonalisme som ikke har noe i et fotballreferat å gjøre.	Det er ikke Norge det er snakk om her, men Drillo, lenge utledd og utskjelt for sin defensive spillestil.	Aktors vitne: Sporttekster hvor nasjonen Norge og norske idrettsutøvere smeltes sammen.	Frikjennes. Det er lov å være blid (når man har slått brassene).	Hvis dommeren vil være narr, kan jeg være dommer: Dømmes. Nasjonalismen i sportsjournalistikken truer verdensfreden.	Kultur møter. Konstruksjonen av det norske.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
30 Asta Busingye Lydersen: «Sjokosjokk». 1999. Personlig essay	Omvendt rasisme.	Den erklært anti-rasistiske forfatteren blir rasist i tekstens siste setning og forsvarer dette med at hun tilhører den undertrykte rase: «Jeg stoler ikke på [norske menn]. De stryker oss med den ene hånden og slår med den andre.»	Forfatteren reagerer på en forståelig og anstendig måte på sine mange erfaringer med å bli begjært av norske menn bare i kraft av en svart kropp.	Aktors vitne: Den antikonialistiske kronikken til Ali Farah (han som ble forlatt av ambulansen ved Sofienbergparken i Oslo i 2007) «Slik jeg ser det», Ny Tid 09.10.2008 http://www.nytid.no/meninger/artikler/20081009/kronikk_slik_jeg_ser_det/ .	Dømmes. Farahs perspektiv understreker det skremmende i Lydersens tekst.	Dommer og aktor, hvorfor er «ebony» det mest brukte søkeordet på pc-ene deres? Bare sjekka ...	Kulturmøter. Kulturkonflikt. Konstruksjonen av det norske. Kjærlighet og kjønnsroller.
31 Haakon Magnus: «Bryllupstale til Mette-Marit» 2001. Festtale	Sjangerbrudd.	Skjønnhetspletten i denne storartede talen er den trivielle «Det er alltid hyggelig å besøke dere i Kristiansand med familiefest på Høyvoll, eller hos tante Sidsel og onkel Ivar, som et av de naturlige høydepunktene».	Jeg gjør ordet «skjønnhetsplett» til mitt. Ved å innlemme en så vidt privat stil får kronprinsen fram «hele spekteret», for å bruke hans eget uttrykk. Dessuten er det viktig å inkludere den delvis skandaliserte Høyby-familien.	Kritiske ukebladskriverier om Høyby-familien.	Frikjennes pga. opphavsmannens stilling.	Her tier narren. Narren har alt talt – til sin brud.	Kulturmøter. Kjærlighet.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
32 Brita Møystad Engseth: «Eksempel framkallende kjedelig». Dagsavisen 16.05.2002. Film Anmeldelse	Arroganse.	Når en film anmelder åpenbart misliker en hyperpopulær serie av filmer, selve Star Wars, bør hun be kulturredaktøren sende en annen kritiker.	Det er et urimelig krav at en anmelder skal like sjangeren til den filmen hun er satt til å anmelde.	Andre positive anmeldelser og uttalelser på nettet.	Dømmes. I Republikkens navn.	Møystad Engstad får eksem Av å være kjipt ekstrem Opp med Brita, ned med Lucas.	Litteratur og andre kunstuttrykk i og utenfor Norge.
33 Per Holck: «Nesen – 'mer verdt enn et kongerike'». Levende historie, nr. 3/2003. Populærvitenskapelig dokument/artikkel	Påstått avstand til fysiognomikk.	Holck framstiller 1700-tallslæren om forholdet mellom ytre særpreget og indre egenskaper som «en underlig form for vitenskap», og underslår dermed at det er helt vanlig å slutte fra utseende til egenskaper.	Holcks poeng er at dette er forlatt som vitenskap. I teksten aktualiseres temaet gjennom bildet av Michael Jacksons nese.	Nyere litterære tekster hvor folks egenskaper presenteres gjennom deres utseende.	Frikjennes. Akkurat har prestert en overfortolkning.	Deklamerer Knutsen og Ludvigsens «Nesevise» på arnulføverlandsk-bergensk.	Kulturkonflikt.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
34 «Svømmer man raskere i sirup?» Illustrert vitenskap, nr. 4/2005. Fagtekst/oppslag	Useriøsitet.	Det omtalte tulleforsøket svekker respekten for vitenskapen.	Forsøket har en selvsagt og seriøs betydning, gitt diskusjonen mellom Newton og Huygens.	Den omtalte professor Cussler og svømmeren fikk den humoristiske, men samtidig seriøse, Ig Nobel Prize i konkurranse med 5000 andre for dette forsøket. Se «Swimming in goop nets researchers an Ig Nobel Prize» på UMNews, http://www1.umn.edu/umnnews/Feature_Stories/Swimming_in_goop_nets_researchers_an_Ig_Nobel_Prize.html . Se Svein Sjøbergs artikkel på side 175 i denne boka.	Frikjennes. Seriøsitet og humor er ingen motsetninger.	Her tier narren klokkelig. Aktor har allerede talt.	Argumentasjon.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
<p>35 Gry Thune og Pål Bentsdal (foto): «Linda reiste seg fra helvetet». Allers nr. 7/2008. Ukebladartikkel</p>	<p>Gud som forklaring.</p>	<p>I eventyret om Linda fra Loddefjord inngår et opphold på Bibelskolen, hvor hennes skjebne snur. «Nå kommer stunden der bønner blir hørt», heter det plutselig – på redaksjonell plass. Allers tiltales for å drive snikevangelisering.</p>	<p>Aktor er både for mye og for lite følsom. Ber aktor aldri til Gud?</p>	<p>–</p>	<p><i>Overruled.</i> Frikjennes.</p>	<p>Hvis andre hekter seg opp i bagateller, vil jeg si at Linda formidler mye visdom i dette oppslaget. Verdien av å tilgi og ikke være offer, for eksempel. Seriøst.</p>	<p>Kjærlighet. Kulturkonflikter.</p>
<p>36 Olaug Nilssen: «Målkvinner med såpevaska fjes». BT 27.06.2008. Kronikk</p>	<p>Uten klar mening.</p>	<p>Av en kronikk i Bergens Tidende venter man seg et klart standpunkt i en eller annen retning. Tiltale: En uforståelig tekst.</p>	<p>Tiltalen er meningslaus. I ei kåserande form maktar Olaug på ganske liten plass å drøfte nynorsken sin plass i norsk kultur-, medie- og kvardagsliv på både humoristisk og komplekst vis.</p>	<p>Diverse tekstar frå nettdebatt og aviser om nynorsk og nynorskbrukarar.</p>	<p>Frikjend. Forfatteren viser ganske klare meningar gjennom vestlandsk vidd og sjølvironi.</p>	<p>Olaug is my kind of woman.</p>	<p>Kjønnsroller. Norsk språkdebatt og språkpolitikk fra 1830-årene til vår tid.</p>

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
37 Erling Lae: «Kvardagsfordommar». Aftenposten 26.08.2008. Debattinnlegg	Selvgod og klede- lig beskjeden.	Erling Lae tiltales for, på en utspokulert måte, å heve seg opp blant de fordomsfrie, i suveren distanse til venstre- vidde journalister og politikere.	Lae er ikke utspokulert, men klok og reflektert. Beskjedenheten virker ærlig.	Pressetekster om Lae som bekrefter hans påstander om fordomsfullhet.	Frikjennes. Lae har gjennom den lille artikkelen gitt et håndslag både til nynorsken, frisinnet og mangfoldet.	Erling Lae og Erlend Loe, naive gutter begge to. Loe er super. Kurt er bra. Påtatt snill og god er Lae.	Kulturmøter og kulturkonflikt.
38 Dag O. Hessen: «Naiv fjellsanger». Fjell og vidde nr. 5/2008. Fagtekst	Tar Darwin for gitt.	Biologen Hessen sniker inn en darwinistisk forklaring på heipiplerkas naivitet overfor gjøken, og driver dermed skjult propaganda.	Alle seriøse biologer er enige om hovedtrekkene i utviklingslæren. Det er urimelig å kreve at man skal diskutere den hver gang.	Tekster om biologers holdning til utviklingslæren. Jf. Nils Chr. Sten- seth: «Bondeviks mislykkede kamp», http://honestthinking.org/no/pub09/Stenseth.Kk.2009.02.14.Kampen_mot_Darwin.htm .	Dømmes. Tidligere statsminister Bondevik ville side- stille evolusjonslære og kreasjonisme i skolen. Da må biologene akseptere at det finnes andre guder enn Darwin.	Ut med dommer'n. Inn med kua.	Kulturkonflikt.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
39 Kjetil S. Østli og Rolf M. Aagaard (foto): «Har du vært her? Ikke? Men her da? Ikke? Men her da?» Portrettintervju med dronning Sonja. A-magasinet 05.01.2008. Portrettintervju	Selvforherliggende, tilsynelatende beskjedenhetsmanøver.	Østli hever seg over dronningen ved å erklære seg som liten overfor henne.	Østlis poeng om egen svakhet er kokett, men marginalt i framstillingen.	Andre tekster av Østli, brageprisvinner i 2009.	Frikjennes. Østlis beskjedenhet framstår som ærlig, og vi lærer mye om både dronningen og fjellheimen.	Artikkelen dreier seg om en aspirerende nikkersadelsmann i møtet med oppkomlersken Sonja Haraldsen.	Konstruksjonen av det norske.
40 Wikipediaartikkelen «Snø» 2009. Nynorsk Wikipedia, nettleksikon-tekst	Tiltale: Slurv, både språklig og innholdsmessig.	1 Teksten er språklig slurvete, jf. «molkylstruktur» og diverse elementære kommafeil. 2 Det er selvmotsigende når det først heter at snøflak aldri er helt symmetriske, før man gir seg til å gi «forklaringar på symmetrien til snøflak»?	Det uferdige er en del av Wikipediass styrke.	Andre wikipediaartikler.	Frikjennes. Wikipedia er brukernes leksikon.	Pedia betyr visst noe med dannelse. Brukerdannelse er sikkert ikke helt som annen dannelse.	Argumentasjon.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
41 Mads Gilbert: «Gaza-sms» kl. 13:50 03.01.2009. SMS	Usmakelig Hamas-propa- ganda.	Under dekke av medlidenhet driver Gilbert krigspro- paganda på vegne av muslimske mørke- menn som bruker befolkningen som skjold.	Uttrykker kun humanistisk empati med lidende sivile.	Aktorvitne: Gilbert er gammel stali- nist. Forsvarer- vitne: Les Mads Gilbert og Erik Fos- ses <i>Øyne i Gaza</i> (2009) og lær om palestinerens (Davids) fullsten- dige avmakt over- for Israel (Goliat).	Frikjennes. Gil- berts fortid er uin- teressant. Uten- riksminister Jonas Gahr Støre har med rette stilt seg bak legen og medmennesket Gilbert.	Henter fram scene fra Life of Brian på Youtube: Genial parodi på den håp- løse palestinske motstandskampen!	Kulturkonflikt.
42 Lars Gule, Nina Hjerpset-Østlie: «Opprop mot blas- femiparagrafen» 2009. Opprop	Et intolerant opp- rop skrevet i tole- ransens navn.	Teksten er respektløs overfor dem av oss som ikke bare tror at Gud finnes («sub- jektive, religiøse følelser» og «religi- øse dogmer») og har skapt verden, men også at han eller hun blir såret av blasfemiske ytringer.	Å forlange ydmyk underdanighet overfor religiøse når det er blasfe- miparagrafen stri- den står om, er klart urimelig.	Tekster fra debatten om blas- femiparagrafen og fra annen nyere debatt om religion og ytringsfrihet.	Dømmes. Unød- ven- dig å framstå som antireligiøs.	Jeg sier med San- demose: Livet er ikke så lett som avholdsfolka tror.	Kultur møter og kulturkonflikt.

Tekst	Tiltalepunkt	Aktor	Forsvarer	Vitne	Dommer	Narr	Læreplan
43 Kamilla: «Bloggarfeil» 16.02.2009. Blogg	Ung, elitistisk arroganse.	På en arrogant måte defineres bloggere med andre preferanser som mindreverdige og deres blogg- atferd som «feil».	Leserkommentarene støtter opp under Kamilla. Normering av bloggsjangere diskutert verden over.	Leserkommentarer og tekster fra nettdebatt om blogger.	Frikjennes. Internett kan nettopp være en god arena for å utvikle nye, konkurrerende normer.	Småkongedømmet lenge leve!	Kulturkonflikt.
44 Anonym: «Blokker Facebook», «Facebookaddicted» (15), Aftenposten, 22.02.2009. Leserinnlegg	En manipulert tekst som setter ansvarsfraskrivelse i system.	Teksten skrur skoledemokratiets klokke langt tilbake. En anonym 15-åring (skjuler det seg en lærer bak pseudonymet?) oppfordrer til å blokkere Facebook fordi elevene selv er for svake til å motstå fristelsene.	Viktig synspunkt i en tid hvor laptopene faktisk truer læring i skolen.	Identiteten sjekkes av SiD-redaksjonen.	Frikjennes. Dette er en modig tekst av et ungt menneske.	Svake menn'sker, Sier, Svake menn'sker Hvorfor er du så svak?	Argumentasjon. Kulturkonflikt.
45 Hilde Lundgaard, Olga Stokke, Karl Martin Nordby (foto): «Rosengård». Aftenposten 28.02.2009 Reportasje	Gratis Frp-reklame.	Plasseringen av en araber med Khomeini-bilde bak danner <i>de facto</i> hovedbudskapet, som blir antiislam.	Reportasjen er tvert imot balansert og solid journalistisk håndverk.	Trekker fram eksempler på verre Rosengård-reportasjer.	Dømmes. Oppslaget må forstås som en sammensatt tekst. Først da ser man propagandaen.	Khomeini? Var ikke det han koselige bestefaren med skjegget som ville slå kloa i gudsbespotteren Rushdie?	Kulturkonflikt.